

176347

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİLLER EĞİTİM BÖLÜMÜ
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE BİLİM DALI

VIDEO İLE TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet CEYLAN

11491

İstanbul-1996

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YABANCI DİLLER EĞİTİM BÖLÜMÜ
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE BİLİM DALI**

VIDEO İLE TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet CEYLAN

11491

**Tez Danışmanı
Prof.Dr. Nilüfer TAPAN**

İstanbul-1996

İÇİNDEKİLER

Video ile çalışmada Ön Düşünceler	1
Videonun Yararları	5
Hareketsiz Sesimle Çalışma	7
Video İzlemede Üç Adım Kuralı	9
1- İzlemeden Önce	9
a) Müzik yoluyla başlama	
b) Çağrışımla başlama	
c) Resimle başlama	
d) Yazılı bir metinle başlama	
2. İzlerken	15
3. İzledikten sonra	18
Sinema Filmleriyle Çalışma	23
Belgesel Filmlerle Çalışma	30
Televizyon Haberleriyle Çalışma	35
Televizyon Haberleri Listesi	43
Video Klip Çalışması	45
Video Kütüphanesi Oluşturulması	47
Sonuç	49
Söyleşi	51

ÖNSÖZ

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dilbilgisi alıştırmaları ve sözcük öğretimi düz metinlerle yapıldığında belli bir zaman sonra sıkıcı olabilmektedir. Video parçalarıyla yapılacak dil öğretim çalışmaları tek düzeliği ortadan kaldırarak, sözcük öğretimi, dilbilgisi çalışmaları, sesletim gibi konulara yardımcı olabilecektir. Konuşma, yazma ve dinleme becerilerini geliştirmeye yönelik hazırlanmış bu tip çalışmalar öğrencinin motivasyonunu artırma bakımından da yararlı bir çalışmadır. Öğrencilerin yeni sözcükleri deyim ve atasözlerini canlı ortamlarda görerek, duyarak öğrenmeleri hedeflenmiştir.

Video ile çalışmalar yapmanın, Türkçe öğrenen yabancı öğrencinin öğrendiği dile yakınlık duymasını kolaylaştıracağını ve o toplumun kültürü hakkında bilgilenmesini sağlayarak kulak-dil alışkanlığı geliştireceğini düşünüyoruz. Pek çok yabancı dilin öğretiminde sıkça kullanılan video materyalleri, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde çok sınırlı ölçüde kullanılmıştır. Bu nedenle çalışmamızda sinema filmleri, belgesel filmler, reklamlar, haberler ve video klipler gibi çeşitli görsel işitsel materyallerinin nasıl kullanılacağı konusunda öneriler getirilmiştir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin dünyada hakettiği yere gelmesi umuduyla tez çalışmamı gösterdiği tolerans ve yardımlarından dolayı sayın Prof.Dr. Nilüfer Tapan'a en samimi teşekkürlerimi sunarım.

Mehmet CEYLAN

VİDEO İLE ÇALIŞMA KONUSUNDA ÖN DÜŞÜNCELER

Videonun ilk görevi öğrenciyi konuşturmaktır. Bu da dersin daha yaratıcı bir hale getirmekle olur. Öğrenciler öğrendiklerini değişik durumlarda, serbestçe ve iletişimsel açıdan kullanabilir. Yaratıcılık genellikle yabancı dil derslerinde yeterince yer bulamaz. Yaratıcılığı sağlamak için video çalışması yapılırken ya ders kitabı hiç kullanılmamalı, yada bir ders kitabının konusuna ekleyerek hem dilsel hem de iletişimsel olarak dersteki konuyu tamamlayıcı olarak kullanılmalıdır. Seçilen video parçasını bir ders konusunun hem başlangıcında hem de dersin bitiminde kullanabiliriz. Bu seçimin yerini ve zamanını belirlemek öğretmene bağlıdır. Önemli olan ödev konularının nasıl belirleneceğidir. Ödev konuları öğrenci ve video parçası arasında bir bağlantı kurar. Bu ödevler kurgusal konuşma yaratmalı ve öğrencinin kendi düşünce, kendi çevre ve kendi bakış açısıyla konuşma yapmasına olanak sağlamalıdır. Video ile çalışmanın en önemli hedefi iletişim kurarak konuşmaktır.

Video gösterilmeden önce izlenecek video parçasının öğrenci için en ilginç olan bakış açısı düşünülmelidir. Bu bakış açısı, yöresel, dilsel, konusal, kültürlerarası, sözsüz yada filmsel açıdan olabilir. Fakat bunların arasında kesin ayırım yoktur. Fakat metod ile nedenlerden ayırım yapılması gerekir.

Video ile çalışmayla ilgili genel düşünceler; Her video parçası görüntü, konu yada film yapımı açısından ayrı ayrı didaktik düşünceler ister. ses ve görüntü kanallarına ayrı ayrı yer önem verilmelidir. Unutulmamalıdır ki, didaktik ön hazırlıklar video parçasındaki metne uygun olmalıdır. Yani video parçasına göre kullanabileceğimiz genişlikten ne daha fazla bir ön hazırlık ne de daha az bir ön hazırlık gerekir. Özellikle kurgusal video parçalarında bu daha çok geçerlidir. Eğitsellik filmdeki olan bağlantılarını kaybetmemelidir. Örneğin üç dakikalık bir video parçası için 10 sayfalık bir ön hazırlık abartma olur.

Metodik çalışmalarını da şöyle sıralayabiliriz;

1) Öğrencinin ilgisini çekmek ve anlamayı kolaylaştırmak için video parçasını gösterilmeden önce neler yapılmalıdır?

2) Pasif bir izlemeyi önlemek ve anlamayı kolaylaştırmak ve derinleştirmek için video parçasını izlerken neler yapılmalıdır?

3) Gördüklerimizi ve duyduklarımızı özümsemek derinleştirmek ve tamamlamak için video parçasını izledikten sonra neler yapılmalıdır?

Bu sorular video ile çalışmalara şekil verir. Videonun olanakları hiç unutulmamalıdır. Ses ve görüntü kanalları ayrılabilir sonra birleştirilebilir yada görüntü durdurulabilir. Normal olarak bir görüntü kesintisiz ve kanallar ayrılmadan izlenir. Fakat yabancı dil derslerinde öğrencinin bu pasif televizyon tüketimini önlememiz lazımdır. Kanallar ayrılınca ve ona uygun, ödev verince anlama daha da kolaylaşır. Bir video parçasında bir detay anlama için çok önemli olabilir. Yabancı dil öğretiminde video kullanırken ilk hedefimiz genel anlamadır. Normal bir sinema filminde bir görüntünün bütün detaylarını izlememiz ve anlamamız mümkün değildir. Ancak video ile çalışırken aynı görüntüyü tekrar tekrar izleyerek detayları daha iyi kavrayabiliriz.

Anlamayı kolaylaştırmanın en çok kullanılan tekniği sessiz görüntüyü göstermektir. Bir görüntüden oldukça net bir durum açıklaması yapmak mümkündür. O görüntü; eylem hakkında, hikayenin yeri hakkında, oradaki kişilerin ve onların aralarındaki duygular, ilişkiler hakkında bir şeyler gösterir.

Bir öğretmen derste göstereceği video parçasını seçtikten sonra ilk önce sessiz seyretmeli, o görüntülerin ne kadar bilgi aktardığını kendi kendine denemelidir. Gerekirse bir arkadaş ya da tanıdığı izlettirmeli ve o şekilde izlettirmenin derslerimiz için uygun olup olmadığı anlaşılmalı çalışılmalıdır. Bir

video parçası ne kadar çok şey anlatıyorsa öğrenci için o kadar iyidir. O video parçası sessiz izlendikten sonra sesle birlikte izlendiği zaman genellikle öğrencilerin sessiz izlemeyle de ne kadar çok şey anladıkları görülecektir.

Video ile çalışırken bunun tam tersi olarak görüntü almadan yalnız sesle de çalışılabilir. Bir öğrencinin kafasında müzikten diyaloglardan, seslerden ve hatta sessizlikten durumları belirleyen resimler oluyorsa, o izlenen, o kadar çekici hale gelir. Sinema ve televizyondan farklı olarak bir video parçası istenildiği kadar tekrar seyredilebilir. Tekrarlayarak öğrencinin algıları derinleştirilebilir. Özellikle bazı zor video parçalarında bu tekrarlamalar kaçınılmaz olmaktadır.

Diğer bir yol ise durağan görüntü ile çalışmaktır. Eğer böyle bir görüntünün gösterildiği an bir anahtar rolü oynuyorsa, o yol o zaman anlam taşır. Örneğin sinemada da benzeri teknikler kullanılmaktadır. Genellikle düşmek, koşmak yada hızlıca sarılmak gibi hareketlerde yapılan yavaşlatılmış görüntü veya filmin sonundaki görüntünün dondurulması buna benzemektedir. Böylece normal bir resimle çalışıldığı gibi o görüntüyle de çalışılabilir. Yani o görüntüyle görsel olarak daha yoğun çalışılabilir ve anlam verilebilir. Bir normal resimle dondurulmuş video görüntüsü birbirinden farklıdır. Çünkü video izlencesinin bir öncesi ve bir sonrası vardır. Ancak videoda görüntünün uzun süreli dondurulması film açısından sakıncalı olabilir. Bir durağan görüntüyle öğrencinin ilgisi belli bir yöne yönlendirilebilir.

- Bir yüz görüntüsündeki kişinin duygu ve düşünceleri anlaşılabilirse,
- O görüntüdeki kişinin vücut dili açıkça anlaşılabilirse,
- Film açısından, kamera bakışı açısından efektler hedeflenirse,
- Yöresel açıdan çarpıcı görüntü olursa.

Eğer olanak varsa , başka ilginç bir yol da görüntü ve ses kanallarıyla ayrı ayrı çalışmalar yapmaktır. Bunun için iki ayrı yer gereklidir. Öğrencilerin yarısı video parçasının yalnız seslerini diğerleri ise yalnız görüntüyü izler. Algılarını derinleştirmek için görüntüler tekrar tekrar izlettirilir. Böyle bir çalışmada videodaki sesler bir ses kasetine kaydedilir ve böylece öğrenciye dinlettirilir yada videodan bir kopya çekilerek yalnız ses dinlettirilir. İki gurup ayrı ayrı dinleyip izledikten sonra bir araya gelirler. Her iki grubun üyelerinden oluşan ikili grup çalışması yaptırılır. Birbirlerine duyduklarını ve gördüklerini anlatırlar ve sorarlar. Daha sonra bu duyduklarını ve gördüklerini birleştirmeye çalışırlar. Böyle çalışma, bütün öğrencileri aktif hale getirir. Sonra bütün öğrenciler video parçasının konusunun ne olduğunu tartışırlar. Tahtada, tepegözde yada öğrencilerin tuttıkları notlarda en önemli noktalar kaydedilir. Sonunda öğrenciler birlikte o video parçasını ses ve görüntüyle izlerler. Varsayımlar doğrulanır yada düzeltilir. Ses ve görüntünün birbirini ne kadar tamamladığı yada ses ve görüntü makasının ne kadar açık olduğu tartışılabilir.

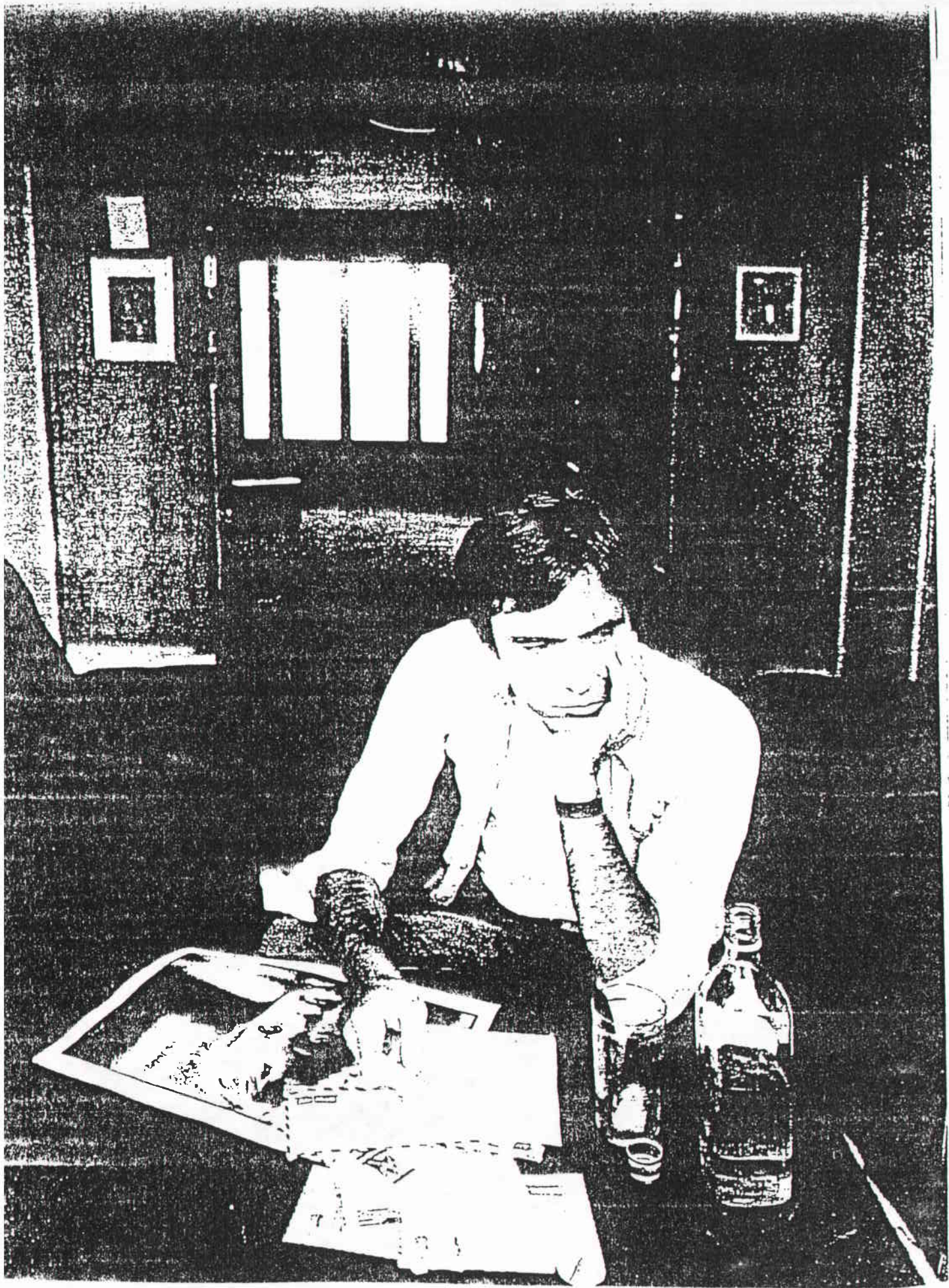
VİDEONUN YARARLARI

Video ile yapılan öğretimde herşeyden önce öğrencileri motive etmesi çok etkilidir. Çocuklar ve yetişkinler öğrendikleri dili televizyondan veya videodan canlı olarak izlediklerinde ilgi gösterirler. Video Bu hareketli resimler kombinasyonunu ve dile ait sesleri başka öğretim ortamlarından daha kapsamlı olarak sunar. Ve ayrıca çok daha gerçektir. Video tekniğini sınıfta kullanmak gerçek hayat tecrübesi dışında ikinci en iyi öğrenim tecrübesidir. Buna ek olarak video insanların hayatlarını ve tecrübelerini öğrencilerin önüne getirir.

Videonun ikinci yararı doğrudan iletişimle olur. Öğretmenlerin videoyu hedef dilde kullanışlarına göre; öğrenciyi o dilde daha rahat iletişim kurmalarını sağlar. Bazı alıştırma teknikleriyle izleyiciyi diğer izleyicilerle iletişim içine sokarak tüm mesajı alabilmelerini sağlar. Televizyon programları yada filmlerin içeriklerine göre sınıf içerisinde öğrencilere yönelik tüketim araştırmaları, sınıf içi düşünce oylamaları gibi çalışmalara olanak sağlar.

Videonun üçüncü yararı: iletişimin sözsüz yönü üzerinde de durmasıdır. Amerikalı psikoloji uzmanı Robert Merabian “İletişimimizin en az %80’i sözsüz gerçekleşmektedir” demektedir. Mimiklerimiz, ifade tarzımız, elbisemiz, çevremizdekiler en az sözlü ifadelerimizle eş değerdedirler. Video izlenirken bütün bu hareketleri görebilmemizi ve istediğimiz herhangi bir anda görüntüyü dondurarak sözsüz iletişim üzerinde ayrıntılı çalışabilmemize olanak verir. Video ile vücut dili ve ruh hali gibi çözümlenmesi gibi uygulamalara da derslerde yer verilebilir.

Son olarak video ile kültür karşılaştırmaları da yapılabilir. Kültürel davranışlardaki farklılıkları göstermek ile yabancı bir topluluğun içinde başarılı bir şekilde iletişim kurma şansımızı yükseltmiş oluruz.

HAREKETSİZ RESİMLE ÇALIŞMA

Resme bakınız. Resimdeki adamın durumu, duyguları hakkında neler söyleyebiliriz? Doğru değerlendirme yapabilmek için resimdeki bütün ipuçlarından yararlanın. Örneğin oturuş, yüz ifadesi, odanın görünüşü vs. Bu gördüklerinizden ve değerlendirmelerinizden yararlanarak bir hikaye yazdırın.

Bize göre fotoğrafın anlattıkları bir hikaye oluşturuyor. Ancak bu hikayenin doğru olup olmadığını bilmiyoruz. Fakat bizim tahminlerimiz belli bir yöne doğru gidiyor. Bu tahminler nereden kaynaklanıyor? İlk önce bu tahminler resimdeki belirtilerden geliyor. Çünkü bu belirtiler bizim yorum yapmamıza yardım ediyor ve söylediklerimizin gerçek olabileceğini gösteriyor. Yani gördüklerimize anlam veriyoruz. Gördüklerimizi herbirimiz değişik şekilde kavırıyoruz. Ele yaslanmış bir baş bize düşünen bir insanı hatırlatıyor. Bizler genellikle önce anlamı söylüyoruz ama gördüklerimizi söylemiyoruz. Yorum, gördüklerimizden önce geliyor. Bir resimde yoruma uygun ne kadar çok detay varsa beynimiz ona o kadar çok anlam yüklemektedir. Buna açıklık denmektedir. Bu açıklık dörde ayrılır.

-Sosyal Açıklık

Resimde görülen kişi kimdir? (Yaş, hangi sosyal sınıfa ait olduğu vb.)

-Mekandaki Açıklık

Biz neredeyiz? Özel bir mekan mı? Resmi bir mekan mı? hangi ülke? neresi?

-İletişimsel Açıklık

Kim, kiminle ve nasıl konuşuyor (Diyalog)

Kim, neler düşünüyor (iç monolog)

-Zamansal açıklık

Günün hangi zamanı? Bu resim ne zamana ait? günümüze mi ait? hangi çağa ait?

Sorularımızın cevaplarını resimdeki detaylar vermektedir. Ancak bu detayların yorumlanması kişiden kişiye göre değişebilir. Bir resmi yorumlamada sadece bir tek doğru yoktur.

Öğrenci resimdeki detayları kendine göre yorumlarken ben diye konuşur. O durumda öğretmen ancak Modaratör (yönetici) rolü oynar. Gerekirse öğrenciye sözcük yardımında bulunur. Böyle bir durum normal ders atmosferinden farklıdır. Öğretmenin cevabı bildiği, sorduğu ve kontrol ettiği klasik durumdan farklı bir durumdur. Öğretmenler, belirtilen bu durumda sadece doğru ya da yanlış diye cevap verir.

Örneğin:

“Adamın oturduğu masada neler görüyorsunuz?”

“Adamın bulunduğu odayı, anlatınız” gibi sorular sorulduğunda belli ancak ilginç olmayan cevaplar gelecektir. Resimle öğrenci arasında gerçek bir iletişim olmayacağı gibi sınıftaki öğrenciler arasında da bir iletişim olmayacaktır. Bu durumda öğrenci için çekici olabilecek tek şey, gördüklerini ve kendi ana dilinde söyleyebileceklerini amaç dilde de doğru bir şekilde söyleyebilmesidir. Aslında bu da öğrenciler için iyi ve yararlı bir çalışmadır. Ancak bunu başka yöntemlerle de yapabiliriz. Uygun bir resim seçilirse ve bu resimle ilgili uygun sorular sorulursa çok şeyler yapılabilir. Aynı şeyleri hareketli resimlere de uygulayabiliriz. Durağan ve hareketli resimlerle çalışmanın pek çok benzerlikleri vardır.*

* Bild als Sprechelos - Sprechende fotos “von Marie - Luise Brandi, Hermann Dommel und Brigitte Helmling, Goethe- Institut, 1988.

VIDEO İZLEMEDE ÜÇ ADIM KURALI

1) Birinci Adımı İzlemeden Önce

a) **Müzik Yoluyla Başlama:** Bu bölümün konusu öğrenciyi müzik eşliğinde konuya hazırlamaktır. Öğrencinin müzikten gelen hayalleri ilk tartışma konusudur. Eğer müzik bizi bir yöne yönlendiriyorsa o zaman böyle bir başlangıcın anlamı vardır.

(Yalnız Ses)Muhsin Bey filminin başlangıç müziğini dinliyorsunuz

Soru - Bu müziği dinlerken neler düşünüyorsunuz?

- Bu müziği dinlerken filmin konusu, yeri ve kişilerin kim olabileceği konusundaki görüşleriniz nelerdir?

Ses ve Resim

Şimdi yukarıda dinlediğimiz video parçasının görüntülerini de izleyin. Ancak hala bu hikayenin nasıl olacağı bilinmiyor. Müzikle başlamanın amacı öğrenciyi filmin konusuna hazırlamak ve bir bekleyiş oluşturmaktır.

Bir öğretmen olarak öğrenciyi şöyle bir yardımda bulunulabilir. Bu müziğin ne tür bir müzik olduğunu belirlemek için bir liste hazırlanır.

Bu m¼zik:

- gerilimli
- heyecan verici
- romantik
- rahatlatıcı
- hızlı
- canlı
- macera filmi müziği
- üzücü
- yavaş

Öğrenciler kendilerine göre uygun olan cevabı işaretlerler. İsterlerse birden fazla sayıda da işaretlemeleri mümkündür.

b) Çağrışımla Başlama

Bu, öğrenciyle sohbet ederek sağlanabilir. Bir filmin adı bir çağrışım için sözkonusu olabilir. Örneğin filmin adı Zügürt Ađa.

Ödev: Bu filmin adını duyduktan sonra sizdeki çağrışımlarını yazınız.

c) Resimle Başlama

Eğer yukarıda adı geçen filme ait bir resim varsa öğrenciler filmin konusu hakkındaki varsayımlarını söylerler.

d) Yazılı bir metinle başlama

Bir video parçasına ait transkriple çalışmayla ilgili bir örnek:

sorular

-Bu ne çeşit bir metin olabilir?

-Bu metin kimlere yönelik?

MİLLİYET GAZETESİNDEN ŞEMSIYE

“Milliyet’ten inanılmaz fırsat,

Aç, aç, aç!

Sadece 11 kupona şemsiye

Olamaz!

Otomatik, katlanabilir, rengarenk

Aç, aç, aç!

Milliyet’ten sadece 11 kupona şemsiye.

İnanmıyorum!

Hem hanımlara, hem beylere,

Aç, aç, aç!

Milliyet’ten sadece 11 kupona şemsiye;

İlk iki kupon yarın Milliyet’te.

Bu fırsat kaçmaz!”

-Gazetelerin promosyon çılgınlıkları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Gazetelerin dağıttıkları hediyelerden memnun musunuz?

(Bildiğiniz kadarıyla ne tür hediyeler veriliyor?) Daha başka neler verilmesini isterdiniz?

-Siz kupon biriktiriyor musunuz?

-Gazeteyi okumak için mi, yoksa kupon biriktirmek için mi alıyorsunuz?

-Siz bir gazetenin sahibi olsanız ne tür hediyeler verirdiniz?

Genellikle reklam filmlerinde en kısa zamanda pek çok şey verilmeye çalışılır. Kesik kesik dinamik görüntüler, ritmik müzik ve metin. Öğrenciler seyretmeden önce transkripte ile çalışmazlarsa filmi anlamaları oldukça zordur. Böyle bir reklam filmiyle çalışmadan önce bir transkriptle çalışmak sadece o

metni anlamak için yardımcı olmaz, aynı zamanda belli bir metin çeşidini de tanıtabilir.

Reklam filmleriyle ilgili olarak yapılabilecek çalışmalar

-Reklam bir iki kez görüntüsüz dinletilebilir; sonra öğrencilerden, akıllarında kalan sözcükleri yazmaları istenebilir.

-Hangi ürünün reklamı olabileceği ve görüntünün nasıl olabileceği tahmin ettirilebilir.

-Daha sonra görüntü sessiz olarak izletilebilir; bu arada öğrenciler daha önce duyabildikleri kadarıyla görüntüyü seslendirebilirler.

-Reklam sesli olarak izletilir; Metin öğrencilere dağıtılarak daha önce not ettikleri sözcüklerle karşılaştırılıp metne ne kadar yaklaştıklarını kontrol etmeleri istenebilir; tekrar ve bu kez metinden okuyarak seslendirme yapmayı deneyebilirler.

-Ellerindeki metinde, öğrendikleri dilbilgisi yapılarının (zaman, tamlamalar, ad durum ekleri, ulaç, ortaç vb.) altlarını çizerek neler olduklarını yazmaları istenebilir.

-Reklam metinleri öğrencilerin ellerinden alınır. Sonra, daha önce hazırlanmış, bazı sözcüklerin eksik bırakıldığı aynı metin öğrencilere dağıtılarak boşlukları doldurmaları istenebilir.

-Reklamı beğenip beğenmedikleri ve nedeni sorulur; reklamın amacına ulaşip ulaşmayacağı tartışılabilir.

-Aynı ürünün kendilerine göre yeni bir reklamını hazırlamaları istenebilir.

-Arzu ettikleri bir ürünün reklamını yazmaları istenebilir.

-Konuyla ilgili tartışma konuları çıkarılır.

-Reklamın öyküsünü yazmaları istenebilir.

2) İkinci Adım İzlerken

Bu ikinci adımda öğrencinin bir video parçasını izlerken yada dinlerken hangi aktiviteler yapacağı konusunu ele alacağız.

Özel bir şekilde öğrenciler için hazırlanmış ödevler, onların dikkatini belli bir yöne doğru sürüklemelidir. Öğrenciyle yapılan çalışmalarda seçici olunmalıdır. Bir video parçasının en önemli detayları seçilirken, zaman zaman sadece görüntüye, sonra konuşulan dile ve video parçasının konusuna, filmin ifade ettiği anlama dikkat edilecektir.

a) Görüntüden gelen bilgilerle ilgili yapılacak çalışmalar

Örnek 1: Sesi kapatın ve aşağıdaki soruları sorun.

-Kahvaltı sofrasında neler görüyorsunuz?

-Öğrenci okula neler götürüyor?

Örnek 2: Sesi kapatın ve aşağıdaki soruları sorun.

-Video parçasını seyredin, genç adamın nerelere gittiğini ve neler yaptığını yazınız.

yerler

yaptıkları

Örnek 3: Sesi kapatın ve aşağıdaki soruları sorun.

-Video parçasını izleyin ve sizin için çarpıcı şeyleri not ediniz.

Örnek 4: Sesi kapatın ve video parçasındaki kişilerin arasındaki ilişkiyi anlatın.

Sessiz görüntüler kişilerin aralarındaki ilişkileri veya onların statüleri hakkında bilgi verebilir. Ayrıca seyreden öğrenciye video parçasındaki diyaloglar hakkında varsayım yapmaya teşvik edebilir. Buna mimikler, jestler ve kamera hareketleri yardımcı olabilir. Diyalog üretmenin çeşitli avantajları vardır. Bir taraftan görüntülerden gelen bilgiler yardımıyla dilsel üretim yapılır diğer taraftan ise öğrencinin video parçasını sesli ve görüntülü olarak bir daha izlediğinde anlamasını daha da kolaylaştırır.

Örnek 5: Sesi kapatın. Video parçasını birkaç defa izleyin.

-Başrolü oynayan iki kişi arasındaki diyalog sizce nasıl olabilir? Yazınız.

Erkek

Kadın

Örnek 6: Yukarıdaki video parçasını şimdide sesli olarak seyredin. Sizin yaptığınız diyalog ve parçadaki diyalogun ne kadar benzediğini karşılaştırın.

3) Üçüncü Adım İzledikten Sonra

Bu adımda öğrencilerin bir video parçasını izledikten sonra neler yapabileceği konusunda açıklamalarda bulunacağız. Burada en çok dil - içerik çalışmaları önem taşımaktadır. Ayrıca öğrencilerin film yada video parçasını anlayıp anlamadığını da gösteren çalışmalara yer verilmelidir.

Örnek 1: Filmi baştan sona izledikten sonra öğretmen hazırladığı filmin hikayesini içeren 15 cümlelik bir özet öğrencilere dağıtılır ve öğrencilerin bunları sıraya koyması ve yeniden yazması istenir.

Böyle bir çalışmanın yararı, öğrencilere filmin hakkında konuşmak için gerekli olan sözcüklerin ve kalıpların verilmesidir. Öğretmen böyle bir çalışma kağıdını öğrencinin düzeyine göre kendisi hazırlayabilir. O şekilde öğretmen, öğrencilerin bildiği sözcük ve kalıpları kullanabilir. Öğrenciler filmdeki değişik bölümleri tekrar izleyebilirler. Ancak böyle bir çalışmada filmdeki olaylar kolay anlaşılabilir ve film 15 dakikadan uzun sürmemelidir.

Örnek 2: Öğrencilerin sözcük dağarcığını geliştirmek için değişik karakterleri içeren bir video parçası seçilir. O video parçasındaki karakterlerle ilgili 15-20 arası sıfat listesi hazırlanır. (Yardımsaver, bencil, güvenilir, şüpheli vs.)

1) Sınıfta listeyi bütün öğrencilere dağıtın. Yeni kelimelerle ilgili ön bilgiler verin.

2) Öğrencilerin listedeki en az bir sıfatla izleyecekleri video parçasındaki karakterleri eşleştirmeleri istenir.

3) Video parçası gösterilir.

4) Öğrenciler üçlü veya dörtlü guruplara ayrılır. Öğrenciler Video parçası boyunca karakterlerin yaptıkları ve söylediklerini en az bir sıfatla eşleştirerek tartışmalar yaparlar.

5) Grup tartışmalarından sonra gönüllüler tarafından bir sıfat seçilir ve anlatılır. Daha sonra eşleştirdiği sıfatla ilgili davranışsal özelliği bir örnekle gösterir.

Örnek 3: Başrolde oynayan kişi için bir biyografi yazımı çalışması. Çalışmaya başlamadan önce sınıfta hep birlikte başrol oyuncusunun ne zaman ve nerede doğduna karar verilir. Sonra öğrenciler devam ederler.

Çalışma kağıdı:

_____ doğdu.

Örnek 4: Bir diğer yaratıcı yazma çalışması da filmin devamını yazma çalışmasıdır. Böyle bir çalışma bir filmin sonu açık olduğu zaman ilginç olabilir. Yine böyle bir çalışmada öğrencinin özel duyguları ve anlaması ortaya çıkar. Sınıfta diğer hikayelerle karşılaştırmalar yapmak ve en mantıklı olanı seçmek de ilginç olabilir.

Çalışma kağıdı:

Örnek 5: Video parçasındaki önemli karakterlerden birini belirleyin ve onu karakterize eden yada etmeyen sıfatlardan bir liste hazırlayın.

Ödev: Sizce hangi sıfatlar uygundur?

İstedığınız kadar işaretleyin.

sempatik

Öğrencilerin birbirinden farklı cevapları sınıfta tartışılabilir.

Örnek 6. Öğrencilerin kendilerinin bir film kritiği yazmasının bir başka yolu da öğretmenin boşluk doldurma yöntemiyle hazırladığı kritiğin tartışılmasıdır.

Ödev: Aşağıdaki cümleyi istediğiniz seçenikle tamamlayınız.

-Filmi beğendim/beğenmedim, Çünkü

Başrol oyuncularını rollerini çok iyi oynuyorlar

- Oyuncular rollerini inandırıcı bir şekilde oynuyorlar.
- Film hayatın gerçeğini yansıtıyor.
- Film çok basit.
- Filmde pek çok kişiler var.
- Gerilimli bir konu.
- Film çok can sıkıcı.
- Çok güldüm.
- Başrol oyuncularının problemlerini anlıyorum/anlamıyorum.
- Film bana çok şey öğretti.
Film bana hiçbir şey öğretmedi.
- Film beni düşündürdü.
- Film benim için çok zordu.

Yukarıda belirttiğimiz film kritiği çalışmasıyla dil, filmin konusu, oyuncuların kaliteleri vb. değişik açılardan sınıfta tartışmalar yapılabilir.

Öğrenciler hiç farkına varmadan dilbilgisi alıştırmaları da yapmış olurlar.

Örnek 7: Öğrencilerin düzeyleri ne kadar yüksekse o kadar da tek başlarına ve serbestçe bir film kritiği yazabilirler. Böyle bir çalışmada verimli olabilmek için öğrencilerin en az orta düzeyde bulunması gerekir. Yine de öğrencilere yardımcı olmak için bazı hazırlıklar yapılabilir.

•

Ödev: Filmin kritiğini yazarken aşağıdaki noktalara cevap vermeye çalışın.

-İçerik.

-Zaman/Çağ.

-Başrol oyuncularını.

-Filmin amacı.

-Filmin özellikleri.

-Filmde çok beğendiklerim.

-Filmde hiç beğenmediklerim.

Başkalarının yazdığı film eleştirileri hakkında da yorum yapmak ilginç olabilir.

SİNEMA FİMLERİYLE ÇALIŞMA

Şimdiye kadar yaptığımız alıştırmalarda hep sinema filmlerinden yararlandık. Gösterdiğimiz video parçaları hep o filmlerden alınmıştır.

Fakat tüm bir filmle çalışmanın en büyük zorluğu onun uzunluğundan kaynaklanmaktadır. Genellikle bir film 90-130 dakika arasında sürmektedir. Bazan 150 dakikadan fazla sürdüğü bile olur. Görüldüğü gibi tüm bir filmle çalışmak için çok iyi bir ön hazırlık gerekir. Bu arada çok yaygın bir düşünceye karşı çıkmak istiyoruz. Bu düşünce; öğrencilere bir filmi baştan sona aralıksız gösterildiğinde nasıl olsa bazı şeyleri anlayacakları ve ülkenin kültürü hakkında bazı şeyleri anlayacakları ve ülkenin kültürü hakkında bazı şeyleri öğrenecekleridir.

Tam bir filmle çalışmak küçük küçük adımlarla ilerlemek demektir. Ancak derslerin süresi bizi sınırlamaktadır. Bir video parçasıyla çalışmak ve tüm bir filmle çalışmak arasındaki farkı şöyle özetleyebiliriz;

Bir video parçasıyla çalışmada, seyretme, dinleme anlama ve serbest konuşma gibi bir amaç gözetilirken tüm bir filmi seyretmedeki amaç ülkenin kültürü ve sosyal durumu gibi mesajları içerir.

Öğrencilere ülkenin kültürüne ait bir kapıyı açmak için iki ayrı düzeyde yol vardır. Birincisi anlamayı mümkün olduğu kadar kolaylaştırmak, ikincisi ise bir filmi genel olarak bir sanat olarak tanımak ve yorumlamaktır.

Türkçe Derslerinde Sinema Filmlerinden Yararlanma

1) Öğretmen bir filmi seçer ve onu seyreder.

2) öğretmen anahtar sahne dediğimiz film için önemli bir yada birkaç sahneyi belirler. Bu bölümlerde mutlaka başrolü oynayan kişilerin görünmesi lazımdır.

3) Seçilen video parçaları üç adım metoduna göre hazırlanır.

4) Öğrencilere bu video parçaları izlettirilip çalışılır. Bir dersin süresi böylece doldurulur.

5) Filme ait video parçaları izlettirildikten sonra film bütün olarak seyredilir.

Bu şekilde çalışıldığında, öğrencilerin filmi pasif bir şekile izlemelerine engel oluruz. Öğrenciler filmi daha aktif olarak izlemeye çalışırlar ve filmin konusunu daha da iyi anlayabilirler. Film daha çok merakla izlerler. Belki bir video parçasıyla çalışmak o kadar ilgi çekici olmazdı.

Örnek 1: Beyaz Bisiklet adlı bir filmdeki anahtar sahneleri seyrederek öğrencilerin kafalarında yavaş yavaş film hakkında bir fikir oluştuğunu göstereceğiz.

Birinci Anahtar Sahne: Beyaz Bisiklet

Ödev: Video parçasını seyredin ve not alın.

-Sedef kaç yaşında acaba?

-Sedef neden babasız büyümüş?

İkinci Anahtar Sahne:

Ödev: Sesi kapatıp yalnız görüntüyü izleyin:

Seyredin ne düşünüyorsunuz?

Sedef ve Gözde

-arkadaş mı?

-çok iyi arkadaş mı?

Sedef sizce nasıl bir insan işaretleyin

kendine güveniyor

utangaç

iyi ve sadık

güvensiz

yaramaz

akıllı ve uslu

Aynı video parçasını sesli seyredin. Sedefin arkadaşı ile ne konuştuğunu anlamaya çalışın. Video parçasını sesli izledikten sonraki Sedef hakkındaki düşüncelerinizi yazın.

Üçüncü Anahtar Sahne

Ödev: Seyredin ve sorulara cevap verin

-Gözde pansiyondan niçin ayrıldı?

-Sedef neler hissetti?

Dördüncü Anahtar Sahne

Ödev: Düğün sahnesini izleyin.

-Filmdeki düğün hakkında neler düşünüyorsunuz.

-Ülkenizdeki düğünlerle karşılaştırınız.

-Bu evliliğin nasıl sonuçlanabileceğini tartışınız.

Beşinci Anahtar Sahne

Beşinci sahneyi izleyin ve aşağıdaki sorulara cevap verin

-Metnin Annesi'ne göre Sedef nasıl bir kızdır.

Cahil

Bayağı

Kültürsüz

Hepsi

-Metin Evlendiğini ailesinden niçin gizledi?

Altınca Anahtar Sahne

Altıncı anahtar sahneyi izleyin ve aşağıdaki sorulara cevap verin.

Metin hakkında belli bir fikriniz var artık. Bunları yazınız.

-Metin'in annesi, babası hakkında fikirleriniz var mı? (Yaşları, sosyal durumları, Sedefe karşı davranışları)

-Metin'in Sedefe karşı olan davranışlarının aniden değişmesinin nedenleri sizce neler olabilir?

Yedinci Anahtar Sahne

Ödev: Yedinci anahtar sahneyi izleyin ve aşağıdaki soruları cevaplayın

-Sedef'in akıl hastanesine düşme nedenleri sizce neler olabilir.

-Bisiklet hatırasının Sedef'in duygularıyla olan ilişkisini açıklayınız.

Şimdi filmi baştan sona kadar izleyin altta yazılan durumları doğru sıraya koyun.

Sedef'in Annesi tansiyonuna zararlı olduğu için onlarla birlikte tatile gitmek istemiyor.

Gözde Aşık olduğunu söyleyerek Faruk'un odasına taşınır

Sedef arkadaşı tarafından yalnız bırakıldığı için hayal kırıklığına uğradı

Gözde, Sedef'in evleneceğini duyunca, biraz kıskançlık hissine kapıldı

Metin ailesinden çekindiği için haber vermeden Sedefle aile içinde yaptıkları bir düğünle evlenirler

Metin'in annesi Sedef'i cahil, basit, kültürsüz ve banal bulduğu için ayrılımlarını ister

Zamanla kültür ve eğitim farklılığının ortaya çıkmasıyla Metin eşinden soğur

Evliliğin yürümediğini düşünen Metin ayrılımları gerektiğini söyler

Metin son sınavdan sonra arkadaşından Sedef'in korkunç bir depresyon geçirdiğini ve akıl hastanesine yatırıldığını öğrenir.

Sedef hastanede onu ziyaret eden metini tanımaz.

Sinema filmleriyle nasıl çalışıldığını gördünüz. Bir filmin anahtar sahnelerini seçmek çok önemlidir. Bu zamanla kolaylıkla yapılabilir. Seçtiğiniz video parçasını sessiz izleyin ve kendi kendinize sorular sorun. Görüntüden birşey anlaşılıyor mu? Evet diyebildiğimiz zaman video parçası öğrenciler için uygun demektir.

BELGESEL FİMLERLE ÇALIŞMA

Belgesel filmlerin temelinde gerçek olaylar ve gerçekten yaşayan ya da gerçekten yaşamış olan kişiler vardır. Belgesel filmlerden seyirci ülke, halk, kişiler, tarih ve günlük hayat vs. öğreniyor. Yani yöresel enformasyonlar vardır. Bu tür filmler bir taraftan ders için çok sevilen örnekler olmasına rağmen diğer taraftan oldukça zordurlar.

Belgesel filmlerde seyircilere görüntü ve ses kanallarıyla filme alınmış bir gerçek gösterilir. Örneğin bir manzara, yöresel özellikler, şehirler, mimari eserler, coğrafi ya da kültürel bir çevrede bulunan kişiler. Bu görüntülerin tarafsız olduğunu söylemek pek mümkün değil. Çünkü gösterilecek şeylerden sadece bir bölümü gösterilir. Zaten her şeyi göstermek mümkün değildir. Seçilmiş ve filme alınmış bölümler, film hazırlama işlerinin etkisinde kalır ve sonunda seyirci tarafından kendi bakış açısıyla seyredilir ve yorumlanır. Onun için burada taraf ya da öznel bir gerçek ya da filtre edilmiş ve ya birkaç kez filtre edilmiş bir gerçek söz konusudur. Özel bir plana, bir şemaya göre çevrilmiş yöresel filmlerde (tarihsel, kültürel, coğrafi) bile gösterilenler filtre edilmiştir.

Bir görüntüde ses ve görüntü ne kadar uyuyorsa oradan gelen mesajı o kadar anlayabiliriz. Belgesel filmlerde ise genellikle ses - görüntü makası çok açıktır. Asıl bilgiler metinden gelir ve görüntü ve metin hemen hemen hiç uyumsuzdur. Görüntüler sadece metnin görevini renklendirir. Seyircinin kulağına bilgilerin gitmesi için sentetik hareketlerden seyircinin gözünün ekranda kalması sağlanır. Fakat bu verilmek istenen bilgiler kulaklara varır mı? Çok kısa zamana pek çok görüntü sıkıştırıldığı için seyircinin gördüğü şeyleri anlamak için çok az zamanı kalır. Bir izleyicinin gördüğünü anlayabilmek için ortalama 8 saniye gerektiği söylenmektedir. Konsantrasyon o çok fazla ve çabuk kesilen görüntüler tarafından bozulmaktadır.

Böylece o kapsamlı metni anlamak ya çok zor ya da hiç mümkün değildir.

O halde belgesel filmlerle çalışırken nelere dikkat etmek gerekir.

1) Öğrencilerin video parçalarını daha iyi anlayabilmeleri için yardım etmek gerekir.

2) Belgesel filmlerdeki gerçeğin filtrelenmiş olduğunu unutmayıp ona göre ödevler ve konuşma konuları hazırlanması gerekir.

Yöresel İçerikli Video Parçalarına Göre Hazırlanmış Sorular

İzlemeden Önce

1) Konu hakkında neler biliyorum?

(Var olan bilgiyi harekete geçirmek)

2) Filmden neler bekliyorum?

(Beklentileri dile getirmek)

3) En çok neler beni ilgilendiriyor?

(Kendi ilgilendiklerini dile getirmek)

İzledikten Sonra

4) Filmden hangi bilgileri aldım?

(genel anlama)

5) Neleri iyi anladım, neleri anlayamadım? Neden?

(Anlama yardımı, Anlama problemlerini dile getirme)

6) Hangi bilgi beni çok ilgilendiriyor?

Hangi bilgilerle daha kapsamlı bir şekilde çalışmak isterim?

7) Kim benim için sempatik kim sempatik değildi? Neden?

(Filtre edilmiş gerçek ve öznel algı)

8) Neye kızıdım?

(Öznel algı)

9) Film yönetmeninin amaçları anlaşılıyor mu?

(Amaç ve değerlendirme, anlama ve analize etme)

10) Bunlar nasıl ifade ediliyor?

(Dilsel, anlatım ve analiz)

11) Filmde neleri beğendin?

(Kişisel değerlendirme)

12) Filmde neye tepki gösterdiniz?

(Kişisel değerlendirme)

Yöresel Video Parçalarıyla Çalışma Örneği

1. Örnek: Türkiye'nin Turizm zenginliğini gösteren bir video parçasıyla çalışıyoruz. Bu video parçasında Marmaris ve Bodrum Tanıtılmaktadır. Her bir yer için 20 dakika zaman ayrılmıştır.

Aşağıdaki plana göre çalışılabilir.

Ödev: İzleyeceğimiz turizm yöreleri Marmaris ve Bodrum hakkında neler biliyorsunuz?

Tarihi ve ünlü kişileri _____

Tarihi ve Turistik yerleri _____

Yörenin ekonomisi _____

Mimarisi Turistik Önemi _____

Çevre Eğlence Hayatı _____

Dünyanın yedi harikası hangileridir?

Derste var olan bilgiler toplanır. Öğrenciler filmde neler beklediklerini anlatacaklardır. Bu hazırlık tamamlandıktan sonra birinci turistik yöremiz olan Marmarisle ilgili video parçası sesli ve görüntülü olarak öğrenciye izlettirilir.

Ödev: Marmaris hakkında neler söyleniyor? Öğrendiğimiz bilgileri aşağıdaki plana göre yazınız.

Tarihi ve ünlü kişileri _____

Tarihi ve Turistik yerleri ekonomisi _____

Mimarisi ve Turistik önemi çevresi _____

Eğlence Hayatı _____

Başka özellikleri _____

Turizm konusundaki düşünceleriniz _____

Bu ilk izlemeden sonra sınıfta öğrencilerin yandıkları hakkında konuşulur. Sohbet edilirken video parçasının bir bölümü yada tümünün tekrar izlenip izlenilmeyeceğine karar verilebilir. Eğer isteniyorsa filmi izledikten sonra filmen alınan bilgileri daha da derinleştirmek için kütüphaneden yararlanabilir.

Örnek 2: İzlerken Atatürk hakkında neler öğrendiğinizi not edin.

Varsayımlarınız doğrulandı mı? Filmi yorumlayınız.

TELEVİZYON HABERLERİ İLE ÇALIŞMA

Televizyon haberleri belgesel enformasyonlardır. Onlarla dil derslerinde çalışırken bazı şeylere dikkat etmemiz gerekir.

1) Haberler aktüaliteye bağlıdır. Derslerde mümkünse en aktüel (yani bir kaç günden daha eski olmayan) haberler kullanılmalıdır. En ideali haberleri doğrudan dinlemek ve devamlı onlarla çalışmaktır.

2) Haberleri takip etmek için seyircinin aktüel bilgisi olması gerekir. Yani bir politikacı ile ilgili haberi izleyen izleyicinin onun fikirlerini biliyor ve söyledikleriyle aktüel olaylara bağlantı kurabilmesi gerekir.

3) Seyirci haberleri devamlı izleyerek haberlerin nasıl ve hangi sırayla verildiğini öğrenir.

Ayrıca haberlerde geçen kimi kısaltmaları da (T.B.M.M.= Türkiye Büyük Millet Meclisi) (İ.T.O.= İstanbul Ticaret Odası) hemen anlayabilmelidir. Bütün bunları iyi bir şekilde öğrenebilmek için uzun bir zamana ihtiyaç vardır.

4) Haberlerdeki dil, çok kapsamlı bir şekildedir. Yani yabancı bir öğrencinin bu metni anlaması çok kolay değildir. Ancak yazılı bir metin haline getirilince daha kolay anlaşılabilir. televizyon haber programlarında çok çeşitli metin çeşitleri kullanılmaktadır. Ses ve görüntü kanallarından o kadar çok mesaj gelmektedir ki izleyicinin enformasyon alması oldukça zorlaşmaktadır. Bütün bunlara rağmen haber programları çok sevilen programlar arasındadır ve yabancı dil öğrenen öğrenciler de bu tip programları sevdiklerini söylemektedirler.

Televizyon Haberleri niçin dil derslerinde ilginç olabilir?

1) Televizyon haberleri, gazete haberlerine göre olayları daha canlı bir şekilde verir.

2) Televizyon haberlerindeki metin kurmaca metin değildir. Bu yüzden daha gerçektir. Çünkü onlar yabancı dil öğrenenler için değil ana dilini konuşanlar için hazırlanmıştır.

3) Televizyon haberleri yabancı dil öğrencilerine o ülkenin siyasal, sosyal ve kültürel hayatına dair çok önemli bakış açısı sağlar.

4) Televizyon haberleri yabancı dil öğrencilerine kültürler arası öğrenme imkanı verir. Yabancı şeyleri görmek demek; kendi ülkemizdeki hayatı yeni bir bakış açısıyla seyretmek ve düşünmek demektir. Bu hem haberlerin konularında hem de haberlerde kullanılan dilde geçerlidir.

Haberlerle dil öğrenmek bir taraftan öğrenci için zor olduğu kadar diğer taraftan da çekici olabilir. Ancak haberleri canlı olarak izletildiğinde bile bazı pedagojik yardımlara gereksinim vardır. Eğer devamlı haberlerle çalışılmak istenirse önceden birtakım hazırlıklara ihtiyaç vardır.

Televizyon Haberlerini Analize Etmek İçin Bir Çalışma Kağıdı

1) Programın Yapılışı

-Programın başlangıcı nasıl?

-Konuların sıralanışı nasıl?

-Görüntüsel destekler var mı? (grafik resim vs.).

-Stüdyoda okunan haberlerin ve röportajların uzunluğu nasıl?

-Öğrencilerin ülkelerindeki haber programlarıyla karşılaştırın.

2) Dilsel İçerik Bakımından

-Spiker nasıl bir dil konuşuyor?

(yazı dili, konuşma dili, kağıttan okuma, uzun cümle, serbest konuşma, kısa cümle vs.)

-Yorum yapan nasıl bir dil kullanıyor?

(yazı dili, uzun cümle/serbest konuşma, kısa cümle)

(öğrencilerin ülkelerindeki programlarla karşılaştırın)

-Hangisi daha kolay, hangisi daha zor anlaşılıyor? (ön bilgiler var mı?)
konuşma şekli, spiker yada diğer konuşan kimseler tanınıyor mu?

3) Ses Görüntü İlişkisi

-görüntüler ne diyor?

-metinler ne diyor?

-ses ve görüntüden anlama zorlukları oluyor mu?

4) Kişisel anlama

Öğrenciler programı seyrederken neler hissediyorlar?

-ciddi

-çok fazla sansasyonel

-çok uzun

-can sıkıcı

-tarafsız olmaya çalışan

-tarafli

-basit

Öğrenciler spikeri nasıl buluyorlar?

Böyle bir çalışma devamlı ve tekrar yapılırsa, öğrencilere haber programlarının yapılışını fark ettirmeye yardımcı olur. Televizyon haberleri hakkında tartışmak haberleri anlamaya ilk adım demektir. Haberler sadece kısa bir sürede aktüel olduğu didaktik çalışmalara çok az yer verilir.

Önceden Banda Alınmış Haberler

Birinci Yol

-Öğrencilere izletmeden önce haberlerin konularını sıralarını değiştirerek anlatın.

-Öğrenciler bunları neden ve nasıl doğru sıraya koyacaklarını anlatacaklardır.

-Öğrenciler kendilerine göre anlam verecek ve sıraya koyacaklardır.

-Haberleri seyrederken gerçek olan sıraya göre düzelteceklerdir.

Buna Göre Bir Örnek:

-Cumhuriyet Bayramı Tören hazırlıkları.

-Türk Yıldızlarının gösteri uçuşları.

-Deprem evlerinin teslim töreni.

-Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Ödülleri verilmesi töreni.

-Başbakanın Ege Bölgesindeki gezileri.

-Afganistandaki çatışmalar.

- İsrail-Filistin arasındaki görüşmeler.
- Yasadışı bir örgüt üyelerinin yakalanışı.
- İçişleri Bakanının basın toplantısı.
- Kızılay haftası.
- Osmaniye'nin il olması.
- Anavatan Partisinin yaptığı basın toplantısı.
- Cumhuriyet Halk Partisinin yaptığı basın toplantısı.

Ödevler:

- Hangi bakımdan konuları düzenleyebiliriz?
- Kendinize göre mantıklı bir sıraya koyun.
- Haberler ne hakkında acaba?
- Hangi haberler sizi en çok ilgilendiriyor?

İkinci Yol

- Haberlerin başlıkları (konuları, sloganları) öğrencilere verilir.
- Birlikte haberlerde neler olabileceği tartışılır.

Üçüncü Yol

- Haberler sessizce gösterilir.
- Öğrenciler görüntülerden anladıkları kadarıyla konuları not edeceklerdir.

-Sonra sesle birlikte seyredilir ve izlenen haberlerin konuları fazla detaya girmeden çalışılır.

Dördüncü Yol

-Haberler sessizce gösterilir.

-Öğrenciler anladıkları konuları not ederler ve bir konu seçerler ve neden seçtiklerini anlatırlar.

-O konular görüntülere göre değerlendirilir.

-Daha sonra haber sesli izlenerek konu yada haberin nasıl sunulduğu değerlendirilir.

Beşinci Yol

-Aynı güne ait iki ayrı T.V. kanalının haberleri öğrenciye izlettirilir.

-Öğrenciler haberlerin sırasını not ederler

-Her iki kanalda da aynı haberler var mı?

-Haberlerin sırası farklı mı?

-Kanallar haberleri nasıl değerlendiriyorlar?

-Nasıl sunuyorlar?

-Nasıl gösteriyorlar?

-Nasıl bir dil kullanılıyor?

HABERLER CANLI GÖSTERİLDİĞİNDE İSE

Birinci Olasılık

-İzlemeden önce aktuel konular not edilir ve önemliliğine göre sıralanır.

-Seyrederken öğrenciler konuları not ederler.

İkinci Olasılık

Buu adım çok ileri düzeydeki öğrenciler için:

Anket kağıdı (haberlerin konularına ve haberlerin nasıl anlaşıldığına göre)

Lütfen aşağıdaki sorulara cevap verin.

1. Programın tarihi ve saati

2. Programı kim sunuyor?

3. İlk olarak hangi haberler gösteriliyor?

4. Hangi haber Türkiye hakkında
Konusu:

- 5- Hangi haberler yurt dışı hakkında? konu ülke yer:

- 6- Hangi haber sizi daha çok ilgilendirdi? Neden?

- 7- Hangi haberleri daha iyi anladınız? Neden?

Bu konuyla ilgili çalışma devam ettirilmek istenirse ertesi gün gazete haberleriyle karşılaştırılarak tartışılabilir.

Örnek:

Televizyonda sunulan haberleri gazetede arayın ve aşağıdaki noktalara dikkat edin.

- haberler nerede bulunuyor?

-ne kadar detaylı?

-hangi haberler hiç bulunmuyor?

Televizyon haberleri ve gazete haberleri ile birlikte çalışıldığında sunulan haberlerin ne kadar değişik değerlendirildiği görülür. Bundan da bir gazetenin siyasal pozisyonu biraz da olsa anlaşılır. Böyle bir çalışmayla öğrenciler haberlerdeki konuşmaları, cümleleri ve kelimeleri daha iyi anlayabileceklerdir.

Eğer devamlı haberlerle çalışmak istenirse konulara göre ve devamlı genişletilen ve güncelleştirilen bir sözcük listesi hazırlanması iyi olur.

TELEVİZYON HABERLERİ LİSTESİ

T: TÜRKÇE

A: ANADİLİ

HÜKÜMET

İktidar

Başbakan

İmzalamak

Koalisyon

Cumhurbaşkanı

Maliye Bakanı

Parti

Devlet Bakanı

ÇATIŞMA BÖLGELERİ/SAVAŞ

Çatışma

Göçmen

Saldırı

ADALET/SUÇ

Sanık

Avukat

Ceza

TOPLUM/İŞ DÜNYASI

İrkçılık

Yabancı

İşsizlik

Sınır dışı etmek

SOSYAL/İŞ DÜNYASI

Maaş

Zam

Sendika

Grev

Hukuk devleti

T: TÜRKÇE

A: ANADİLİ

FELAKETLER

Uçak düşmesi

Trafik kazası

Yangın

Sel

Hortum

Çığ

Spor

Gol

Penaltı

İlk yarı

Yenme

SİYASAL VE EKONOMİ DÜNYASIYLA İLGİLİ

KELİME VE DEYİMLER

Hükümet kurmak

Zirup

Vurgulamak

İç borçlar

Kişi başına düşen milli gelir

KISALTMALAR

TRT.= Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu

T.B.M.M.= Türkiye Büyük Millet Meclisi

T.H. Y.= Türk Hava Yolları

C.H.P.= Cumhuriyet Halk Partisi

VIDEO KLİP ÇALIŞMASI

Video klipleriyle çalışmasının amacı, Türkçe öğretimini daha zevkil bir hale getirmek; tümce ve dilbilgisi yapılarını, deyimleri öğrenciye eğlenceli bir biçimde sunabilmektir.

Video klip çalışması, dinleme-anlama olarak değerlendirilebilecek boşluk doldurma yöntemini temel alır. Video klip çalışması aşamaları şöyledir.

- 1) Boşluk tamamlama metni, öğrencilere verilmeden önce klip izlettirilir.
- 2) Klip sessiz izletildikten sonra görüntüler hakkında tartışılır. Görüntülerdeki belli noktalardan hareketle klbin içeriği hakkında konuşulur.
- 3) Klip sesli olarak izletilir.
- 4) Boşluk tamamlama metinleri öğrencilere dağıtılır, bilinmeyen sözcükler açıklanır ve klip tekrar izletilir. Bu aşamada öğrencilerin şarkı sözü metinlerindeki boşlukları tamamlamaları istenir.
- 5) Klip tekrar izlettirilerek şarkı öğrencilere söylenir.
- 6) Gerekli görülürse yazılı anlatım çalışması da yapılabilir.

Bir Örnek:

Sibel ALAŞ

ADAM

Sevip de söyle _____ şarkılar var.

İlk dizesini asla hatırla _____ şiirler

Keşke, keşke o ben ol _____ de _____ hikaye kadınları

Düşlerim var.

Uyan _____ yalnızca başını hatır _____

Ve asla sonuna kadar gör _____ becer _____

Bir adam var düşümde

Tam dolun _____ uyan _____

Bir adam

Sonunun ne olacağını hiç öğrenemediğim

Düşümde bir adam var

Benim mi bil _____

Bir adam var.

Düşünüp düşümden ayrı kal _____

Durup da söyle _____ adım _____ gizli kapaklı

Sevda türküleri tuttursam da ben telli duvaklı

Yanıma korlar mı adam seni

Kop _____ , acıt _____ mı beni

Nafile

Yan _____ elim, dudağım

Seni bana yar ederler mi?

Yağmur bulutu unut _____

Dalında çiçeği kurut _____

Yar benden utan _____

Düşündüm düşümden ayrı kaldım

VIDEO KÜTÜPHANESİ OLUŞTURULMASI

Çoğu kurumlar video kullanımına başlarken çok az materyale sahiptir. Bu koleksiyonu oluşturmak için sistemli depolama çalışması gerektirir. Kapsamlı bir video kütüphane merkezine sahip olunmasa bile, iyi oluşturulan bir video kütüphanesi hayal kırıklığına uğratmaz ve sınıf içinde video kullanımını daha etkili bir hale getirmeye teşvik eder.

Ayrıcı Maddeler

Video malzemesi eğer bireysel üniteler veya video bölümleri amaca göre ayrıldığında daha etkili olabilir.

Depolama

Video depolama için kapalı bir dolaba sahip olunmalıdır. Çalışma kağıtları, destekleyici materyaller ve diğer belgeler en az video kasetler kadar önemli olduğundan bunları koyacak boş yere ihtiyaç vardır. Aynı zamanda bunlar ön hazırlık ve kontrol için video kayıt cihazının yanında olmalıdır.

Tanımlama

Her zaman video kasetleri etiketlenmeli ve muhafaza kutuları içinde saklanmalıdır. başlıktan ayrı olarak da numaralanmalıdır.

Kataloglama

Çalışma Kağıtları

Her video için dolapta (rol kağıtları, çalışma kağıtları ve öğretmen notları vb. gibi) koyulabilecek bir yer olmalıdır.

Zimmetleme

Öğretmenler mutlaka adlarını imza karşılığı almalıdır ki kendisinden sonraki kullanacaklar materyalin nerede ve kimde olduğunu bilsin. Video dolabında da yukarıda belirtilen maddeler bir liste halinde belirtilmiş olmalıdır.

Örnek: Eserin adı, kimin aldığı, amacı, çıkış tarihi, dönüş tarihi.*

SONUÇ

Dünyada Türkiye'nin artan jeopolitik ve ekonomik önemiyle doğru orantılı olarak yabancılar tarafından Türkçe öğrenmeye yönelik ilgi artmaktadır. Bu artan ihtiyaca cevap verebilmek ve kaliteli bir dil öğretimi sunabilmek için dünyada dil öğretiminin ulaştığı gelişme çok iyi izlenmeli ve buna yönelik ders materyalleri üretilmelidir.

Son yıllarda dil derslerinde görsel ve işitsel araçlardan yararlanılması konusunda bütün dünyada ortak bir düşünce oluşmuştur. Resim, grafik, karikatür, tepegöz, staryt film gösterimi makineleri gibi görsel araçlara son olarak video da katılmıştır. Video günümüzde bütün gelişmiş dil okullarında eğitimin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Örneğin okutman olarak görev yaptığım Ankara üniversitesi TÖMER, Türkçe Öğretim Merkezinde de bütün sınıflar video ile donatılmıştır.

Ancak ne yazık ki video ile Türkçe öğretimi konusunda Türkiye'de çok az çalışma vardır. Az olan bu çalışmaların öncülüğünü de TÖMER yapmaktadır. Türkiye'de TİKA Almanya'da Osman Pazarlı ve yine Türkiye'de Berrin Nakiboğlu tarafından yapılan video ile Türkçe öğretimiyle ilgili çalışmalar bir denemeden öteye geçememiş çalışmalardır. Çünkü bu çalışmaların hepsi bir kuram, yöntem ve teknikten yoksundular.

Türkiyede özel olarak dil öğretmek için hazırlanmış eğitim materyalleri olmadığına göre en azından yardımcı video materyallerinin Türkçe derslerinde kullanılması gerekmektedir.

Böylece öğrenme daha eğlenceli hale gelecektir. Bir insan gördüğü ve işittiği şeyi daha kolay öğrenir ve daha zor unuttur. Video izleterek öğrenciye ülkemizin insanlarını, giyim kuşamını, her türlü yaşam biçimini daha iyi

tanıtabiliriz. Zaten sadece eğitim amacıyla hazırlanmış video kasetlerine bağımlı kalmak da sakıncalıdır.

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde video kullanımından dört temel beceriye yeterince yer verilmelidir. Yapılan bir çalışmaya göre bir insan işittiğinin %20 sini, gördüğünün %30'unu konuştuğunun %70'ini ve yaptığının %90'ını öğrendiği ortaya çıkarılmıştır.

Bu güne kadar yapılan video çalışmalarında konuşmaya ağırlık verildiği görülür. Ancak bir dil edinimine sahip olabilmek için dört beceriye sahip olunmalıdır. Yani öğrenci okuduğunu anlamalı, dinlediğini anlamalı konuşmalı ve yazmalıdır.

Bunun için video izlerken öğrenci pasif izleyici olma konumundan çıkarılmalıdır. Bunu sağlamak için dersler daha yaratıcı bir hale getirilmelidir. Yaratıcılığın sağlanması için ödev konularının belirlenmesi çok önemlidir. Bu ödevler konuşma ortamı yaratmalı ve öğrenci kendi düşüncelerini açıklama şansı bulmalıdır. Hiçbir şekilde öğrencinin bakış açısına müdahale edilmemeli ve her sorunun tek bir cevabı olduğu klasik anlayışına yer verilmemelidir.

Derslerde iletişimin sözsüz yönü üzerinde durulmalı ve kültür karşılaştırmalarına yer verilmelidir. Dil ve kültür birbirinden ayrılmayan iki olgudur. Bir dilin kültürüne yabancı veya sempatisi olmayan birinin o dili tam anlamıyla öğrenmesi beklenmemelidir.

SÖYLEŞİ

**Ankara Üniversitesi, Türkçe Öğretim merkezi, Başkanı Sayın
Mehmet Hengirmen ile yapılan bir söyleşi**

Mehmet Ceylan:

-Hocam, ben yardımcı video materyallerinin Türkçe derslerinde kullanılması konusunda bir çalışma yapıyorum. Bu konuda size bazı sorularım olacak. Yapacağınız açıklamalara şimdiden teşekkür etmek istiyorum.

Mehmet Ceylan:

-Dil öğretiminde görsel materyallerin önemi konusundaki görüşleriniz nelerdir?

Mehmet Hengirmen:

-Daha önce bilindiği gibi bu konuda görsel-işitsel yöntem tüm dünyada egemen oldu. Ama bana göre bu bir yöntem değil tekniktir. Yani yöntemin uygulama biçimidir. Ses olunca teleffuzunu çok daha rahat öğrenebiliyoruz. Ancak artık günümüzde videolar devreye girdi. Görsel-işitsel yöntemin devreye girdiği zamanlardan bu iş teyplerle slaytlarla yapılıyordu. Videolar bu kadar ağırlıklı değildi. Videonun devreye girmesinin en önemli sebebi ses ve görüntünün bir arada olması, video kasetinin çok kolay taşınabilir olması. Daha önce 150-200 slayt alıyordunuz. Slayt makinasını alıyordunuz. Bayağı zor bir olaydı. Şimdi teknik kasetlerle tüm sorun çözümlenebiliyor. Peki videoyu kullandığımız zaman neler elde ediyoruz. Birincisi öğrenme eğlenceli hale geliyor. Gördüğümüz, işittiğimiz bir şeyi çok daha zor unutuyoruz, kolay öğreniyoruz, zor unutuyoruz. Görsel olarak o ülkeyi daha iyi tanıyoruz. O ülkenin giyimini kuşamını, insanını daha iyi tanıyoruz. Kendimizi o ülkedeymiş gibi hissediyoruz. O ülkenin caddelerini sokaklarını evlerini her türlü yaşam biçimini çok daha iyi tanıyabiliyoruz. Videolarda sadece eğitimle ilgili video

kasetlerine bağımlı kalmak sakıncalı. Videoyla öğretirken o yöreyle ilgili diğer filmlere de yer vermek gerekiyor. Normal bir polisiye filmde, duygusal filmde, macera filmlerinde sokak konuşmasını öğreniyoruz. O ülkenin tarihini öğreniyoruz. Dolayısıyla tutup İtalya'yı buraya getiremezsiniz ama bir kasetin içinde İtalya'yla ilgili tüm belgeleri sunabilirsiniz. Video konusunda şu anda tüm dünya büyük faaliyete geçti. Başta İngilizler, Amerikalılar ve Almanlar olmak üzere dil eğitimini videoyla televizyondan yapmaya başladılar. Sınıflarda uygulamaya başladılar. Bu konuyla ilgili olarak Türkçede belli başlı bir çalışma yapılmadı. Ancak denemeler yapıldı. Birincisi TİKA tarafından. T.R.T. bunu yayınlanabilir nitelikte bulmadı. İkincisi Almanya'da Osman pazarlı tarafından yapıldı, Tutturamadı. Haydi Türkiye adı. Bir tane Berrin Nakibağlı yaptı Almanya'da. Türkiye'de Ahmet ÖVzhan'la filan anlaştılar. O da hiçbir ses getirmedi. Çünkü bunlar herhangi bir kuram yöntem ve teknikten yoksunlar. Bu işi biz kendiniz denemek istedik.

Mehmet Ceylan:

-Hocam Tömer yönteminde videonun yeri ve önemi konusunda bilgi verir misiniz?

Mehmet Hengirmen:

-Tömer yönetimi; bildiğin gibi her türlü tekniğin sentezini içeriyor. Her türlü yöntemin sentezini içeriyor. Nedir bu? Sentezci yani tüm temel becerilere önem vermek. Dört temel beceri; okuduğunu anlama, dinlediğini anlama, konuşma ve yazma becerisi. Teknik olarak da görerek öğrenme, yaparak öğrenme. Evet bizim meşhur formülümüz; eğer bir insan işitirse %20 öğreniyor, görürse %30 öğreniyor ama kendi konuşursa %70 öğreniyor, yaparsa %90 öğreniyor. Öğrenmede ve öğretmede video baş rolü oynuyor. Söylediğim nedenlerden dolayı baş rolü oynuyor. Fakat bugüne kadar yapılan video filmlerinde hep konuşma ağırlıklı. Dinliyorsunuz, görüyorsunuz, üzerinde konuşuyorsunuz. Yazma becerileri gelişmiyor. Okuduğunu

anlama becerileri gelişmiyor. Dört temel beceriden sadece dinlediğini anlama. Gramere filan ağırlık verilmiyordu. Biz şöyle düşündük. Acaba, biz bu dört temel beceriyi videoyla verebilir miyiz? Yani bir kitap yazacaksın. Bu kitabın ses bantları olacak, video kasetleri olacak tiyatro tekniğini uygulayabileceksin. Okuduğunu anlama, yazma tekniğini uygulayacaksın. Bunu ben Ayhan Sezerle, Özcan Demirel'le Sabri Koçla 1985 yılında tartıştık. Demirel, dünyada henüz böyle bir şey yok ve böyle bir şey de olmaz" dedi. Denedim hakikaten bir iki yıl uğraştım olmadı. Ne yaptysam bir formül bulamadım. Bir köşeye bıraktım. Bir kitap yazdım gene olmadı. Sonra birgün sabahleyin erken kalkmıştım. Aklıma bir proje geldi. Onu uyguladım o zaman oldu. Normal metni iki sayfaya ayırdım video konusuna. Daha sonraki sayfaya aynı konuyu, diyalogu metin haline getirdim. Aynı iki sayfalık dilbilgisi dört sayfalık alıştırma konusu iki sayfa diyalog iki sayfa dilbilgi dört sayfa alıştırma ve iki sayfa da Türkiye'yi tanıtmaya, tekrar oyunu filan gibi on sayfalık bir bölüm oluştu. Bunu on sayfa sonunda televizyonda gösterilen oyun üzerine yapınca düğüm kendiliğinden çözüldü ve çok muhteşem bir eser ortaya çıktı.

Mehmet Ceylan:

-Hocam biz bu video derslerini ne zaman uygulamaya başlayabileceğiz.

-Bu kitabı yazdıktan sonra iki yıl sınıflarda denedik. Bir takım eksiklikler olduğunu gördük. Senaryo biraz daha güzel bir hale getirilebilir, daha canlı konular işlenebilir, konular Türkiye'nin daha görkemli yerlerinde olabilir diye düşündük. Ankara'yı filan katmıştım önce işin içerisine. Birincisinde sadece İstanbul'a yer vermiştik. Bir Boğaz'ın tamamını tanıttık bir Boğaziçi gezisiyle. Atatürk havalimanında bir karşılama sahnesi, koyduk. Otel olarak Hilton'u aldık. Güzel, görkemli. Dolmabahçe Sarayı'nı, İstanbul Arkeoloji müzesini, lokanta olarak Rumeli Kavağı'nı filan koyduk. Böyle olunca konular Türkiye'yi tanıtmaya güzel yerlerde geçti. Diyalogların yanısıra hem estetik güzellik hem de Türkiye'nin tanıtımı birinci derecede işlevsellik kazandı. Bu yeniden yazımı senaryo haline getirdik. Bir - iki film

şirketiyle görüştük. Bu yaz Ağustos ayında çekimine başlıyoruz. Ağustos ayında olunca senaryo biçiminde yazılmış olduğundan eylül - ekim aylarında bunu uygulamaya koyabiliriz.

Mehmet Ceylan:

-Hocam, Tömer'deki video alt yapısı konusunda da bilgi verir misiniz?

Mehmet Hengirmen:

-Biz videonun dünyada egemen olacağını bildiğimiz için Tömer kurulurken her sınıfa bir televizyon ve video koyduk. Türkçe Öğreniyoruz'un derme çatma bir videosunu hazırladık ama bu pek profesyonel değildi. Şimdi ben dünyada her sınıfta video televizyon olan herhangi bir dil okuluna rastlamadım. Nitekim Paris'te yapılan Dünya dil fuarı'nın başkanı Mösyö Vander "Dünyada gördüğüm en iyi, üç dil okulundan biri TÖMER" dedi. Sınıfların organizasyonu, her sınıfta video ve televizyonun olması ve sınıfa ağaçların ve çiçeklerin girerek yemyeşil bir ortam oluşturulması. Biz Dünyanın en iyi üç dil okulundan biri olduğumuza göre; çağın bütün dil öğretimiyle ilgili bütün gereklerini zaten ilk günden TÖMER bünyesine koymuştuk. Şimdi yaptıklarımız ise mevcutları daha iyi bir hale getirmek. Videonun önemini 12 yıl önce de biliyorduk. Bu gün ne yapıyoruz? Videoyu yeterli bulmuyoruz. Bu gün ses bantı da, olsun diyoruz. Adam arabada gittiği yerde dinleyebilsin. C.D.ROM'u da olsun. Çünkü artık bilgisayarlarla videolar bir arada kullanılabilir. Video tek başına yeterli mi? hayır. iletişim yok. Video ile öğrenci arasında iletişim yok. Video sadece konuşuyor, gösteriyor. Öğrenci pasif vaziyette. Ama artık video ile bilgisayarlar birleştirildiği zaman bilgisayarla öğrenci arasında karşılıklı bir iletişim de doğmuş oluyor, karşılıklı diyalogu da sağlamış oluyor.

Ben de senaryoyu aynı zamanda C.D. Rom'a göre de yazdım. Bu nasıl oldu. Direkt olarak C.D. Rom'a göre yazılımı. Bu bir bakıyorsun ki 35-40 milyar tutuyor. Ama önce videoya alıp sonra C.D. Roma aktarmak onda birine mal oluyor. Biz şimdi

videoya aldıktan sonra soru cevap kısımlarını, yazılan kısımlarını, alıştırma kısımlarını C.D. Rom'da karşılıklı olarak test etmek imkanımız olabilecek. Dolayısıyla bizim şu anda ortaya koyduğumuz dünyada henüz düşünülmemiş bir yöntem. Yani yapılan değil de hem video hem de C.D. Rom ağırlıklı. Bu da dünyada TÖMER'e nasip oldu.

Mehmet Ceylan:

-Hocam, bunun yaygın hale getirilmesi nasıl olacaktır?

Mehmet Hengirmen:

-Şöyle yaygın hale gelecek. Aynı senaryo Dünyadaki belli başlı Almanya, Fransa, İngiltere, Özbekistan, Kazakistan gibi ülkelere uyarlanacak. Özellikle dilbilgisi kısımları bilgisayara göre ayarlandı ve dijital efektler kullanıldı. Normal video kısımları ise Türkiye'nin en güzel yönlerini tanıttak şekilde ayarlandı. Ve dijital efektler konuya çok büyük bir ilgi uyandırıyor, eğlenceli hale getiriyor, öğrenmeyi kolaylaştırıyor. Çok estetik görüntülerle, maceralarla öğrencinin ilgisini çekiyor. Bunları televizyonda gösterdiğiniz zaman her dersin sonunda öğrenciyle o irtibat kurabilecek bir telefon hattı koyacağız. Böylece öğrenci anlamadığı kısımları öğrenciyle karşılıklı bir iletişim imkanına kavuşmuş olacağız.

Mehmet Ceylan:

-Verdiğiniz bilgiler için çok teşekkür ederim hocam.

Mehmet Hengirmen:

-Rica ederim, ben teşekkür ederim.

KAYNAKÇA

1. **Arbait Mit Video, Marie-Luise Brandi, Langenscheidt, Mnh, 1993.**
2. **Sinema ve Televizyon Terimleri Szlg, Nijat zn, 1981.**
3. **Video in Action**
4. **Video ile Türkçe, Temel Türkçe, TMER, Türkçe Bölümü, 1996, Ankara.**
5. **Video ile Türkçe, Orta Türkçe, TMER Türkçe Bölümü, 1996, Ankara.**
6. **Video ile Türkçe, Yüksek Türkçe, TMER Türkçe Bölümü, 1996, Ankara.**
7. **Video ile Türkçe, İleri Türkçe, TMER Türkçe Bölümü, 1996, Ankara.**
8. **Video Klip alışması, TMER Türkçe Bölümü 1996, Ankara.**

